

## Västern vill bedragas

Den klarläggande artikel ur Economist som i går publicerades slutar med en tes av central betydelse: "I den mån man uppger en fasthetens och styrkans politik förlitar man sig på motsidans goda avsikter." Men man kan inte förlita sig på de goda avsikterna hos en polisstat. I demokratierna är debatten fri; överenskommer träffas blott med sanktion av en bred opinion, de ledande statsmännen kan inte rygga sina utfästelser utan risk för att vrakas undan, i riksdagarna och pressen får man någorlunda klart besked om ståndpunkter och avsikter. Sådana garantier finns inte i tyranniet. Härskarna kan säga motsatsen till vad de menar, de kan lova utan tanke på att hålla löfterna, de kan utforma planer i hemlighet, utan kontakt med opinionen, trygga i förvisningen om att de genom sin propagandaapparat har opinionen i sin hand. Innan kommunisterna öppnar gränserna och tillåter sina folk att resa och tala fritt "består Västerns säkerhet blott i vaksamhet".

Satsen är inte ny, men den förtjänar att ofta upprepas och utvecklas. Endast om den ständigt hålles levande, har Västerns folk möjlighet att värja sig genom enighet och styrka. Men tendensen att glömma, att bortse från, denna ofrånkomliga och obehagliga sanning är stark. Det har märkts inte minst på den senaste tiden och inte minst i Sverige. Många faktorer bidrar till denna hållning, som tillspetsat kan kännetecknas med orden att Västern vill bedragas.

Själv den allmänna diskussionens och särskilt pressens inriktning på det aktuella och problematiska är en sådan faktor. För några dagar sedan mottog Dagens Nyheter ett brev där det klagades över att vi kritiserade McCarthy och Franco i artikel efter artikel, men inte belyste regimerna i öster. Vi känner oss tämligen oskyldiga på den punkten: fascistiska rörelser och styrelser bör avslöjas, och det kommunistiska tyranniet har förvisso inte i denna tidning förlorats ur sikte. Men trots allt ligger det något i brevskrivarens tanke. Att regimerna i öster är ohögliga, det ter sig som något vardagligt och självklart; folk upphör att reagera inför vittnesbörden om

avrättningar, tortyr och slavarbete, ty man väntar sig inte annat från detta håll; för övrigt är det svårt eller omöjligt att erhålla de säkra och konkreta detaljuppgifter som åskådliggör förtrycket. När det gäller McCarthy-ismen i USA överflödar nyheterna; de är sensationella därför att det gäller en farlig rörelse i världens starkaste demokrati; det finns ett behov av att analysera och kritisera just därför att opinionen ute i världen i någon mån kan påverka opinionsbildningen i USA. Följden blir att McCarthys lögn och övergrepp får en oerhörd publicitet i jämförelse med vad som händer i öster; hur många tiotal ministrar, hur många tusental vanliga undersåtar skall avlivas bakom järnridån för att samma sensation skall nås som genom en fräckhet eller ett busgrepp av den amerikanske senatorm? Och än viktigare är att människor lätt dömer efter skilda värde-

skalor; avrättningar i Ryssland blir något självfallet och framkallar inte längre någon indignation, medan en rättskränkning i Sverige, England eller USA — i och för sig med all rätt — väcker våldsam ovilja. Men härmed följer, nästan omedvetet, tolerans och fördragsamhet mot den systematiska ondskan och förbittring mot "tillfällighetsförbrytaren".

På samma sätt diskuterade hela världen Dreyfusaffären, och man talade om den ruttna franska regimen, medan ryska eller turkiska grymheter ansågs "naturliga" och knappast värda att fördöma; Hitlers brott förvandlades från nyheter till banaliteter, men man glädde sig då han uttalade de obligatoriska fraserna om fred och folkförsoning.

Önsketänkandet driver i samma riktning. Alla längtar efter tecken på avspänning, på en stor och definitiv omläggning av den ryska politiken. Och man finner gärna det man söker så ivrigt. Då Mendès-France uppger halva — eller kanske hela — Indokina blir denna sannolikt ofrånkomliga reträtt inte bara ett bevis på hans klokhet, utan ett tecken på att kommunisterna är angelägna om uppgörelser — som om det vore något förvånande att man slutar ett krig då motståndaren erkänner sig vara be-

segrad. I stort och smått återkommer denna benägenhet att vara tacksam och glad då tyrannerna är vänliga eller blott och bart för ett ögonblick anständiga. Det är fröjden över den förlorade sonen i karikatyr. I Sverige framträdde den senast — relativt harmlöst men ovanligt enfaldigt — i fraseologin kring det ryska flottbesöket; en del folk tycks, av tidningsledare att döma, på allvar ha trott att ryssarna blev snällare för att de fick komma till Stockholm; ryssarna själva fann den enda goda svenska egenskapen vara just uppskattningen av de besökande.

Förhandlingar och överenskommer blir, såsom Economist understryker, en helt annan sak för Västern än för Östern. Detta inte bara därför att de totalitära härskarna kan ljuga, bedra, kasta om politik praktiskt taget utan hämningar, utan också därför att den demokratiska statsmannen knappast kan föra förhandlingar och sluta avtal utan att åtminstone för ögonblicket låtsas att motparten också har hederliga syften; han inger därmed folken de illusioner som de längtar att få vila på. Det är därför naturligt att Österns herrar eftersträvar oavbrutna konferenser; dessa konferenser blir, hur helt de än misslyckas, i någon mån ett camouflage för den expansionspolitik som följs. Det dilemma som här uppstår — ty att säga nej till alla förhandlingar är för demokratierna otänkbart — kan inte lösas, men väl mildras genom att politikerna är medvetna om, och folken så långt möjligt görs medvetna om, realiteterna bakom spelet.